

16. 2. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kolik budeme doplácet na léky?

S tím, že za některé léky se doplácí, se už většina lidí smířila. Ale často jim vadí, že doplatky se lékárna od lékárny liší. I proto, že každý distributor či lékárna stanovují jejich výši jinak. Někteří lékárníci proto volají po jednotné výši doplatků.

"Proč by měl člověk na malé obci platit podstatně víc jen proto, že je v místě jediná lékárna a ta může držet ceny výše," ptá se mluvčí České lékárnické komory Jan Horáček.

Jednotné doplatky však mají i své odpůrce. "Kdyby byly ceny léků zcela regulované, vedlo by to k tomu, co známe z dob socialismu - byl by jich nedostatek," říká ředitel Liberálního institutu Jiří Schwarz.

Různá výše doplatků podle něj přispívá ke zdravému konkurenčnímu prostředí. V mnoha evropských zemích však pacienti doplácí za jeden lék všude stejně.

Spor o jednotné ceny léků se v českém zdravotnictví táhne již několik let. Ministryně zdravotnictví Marie Součková jejich zavedení přislíbila lékárníkům už na konci roku 2002. Tehdy počítala s tím, že by platily už od roku 2004. Zatím se však nic v tomto směru nezměnilo a pacientům, kteří chtějí ušetřit, nezbývá než obcházet lékárny.

Proč platíme za stejný lék vždy jinak

Je na tom doplatek čtyři sta korun. "Tolik? To se raději zeptám někde jinde," říká starší paní a nazlobeně odchází od pokladny. Ví, že když obejde několik lékáren, nakonec narazí na nějakou, kde bude doplatek třeba o padesátikorunu nižší.

Někomu je asi jedno, jestli za krabičku ibuprofenu doplácí dvě, nebo čtyři koruny. Lidem s chronickými potížemi však stojí za to si mezi lékárnami vybírat. "U nejdražších léků, jejichž cena se počítá na desetitisíce, se může doplatek mezi jednotlivými lékárnami lišit i o několik tisíc korun," říká Josef Suchopár z farmaceutické poradenské společnosti.

Rozladěný pacient

Proč se ceny vlastně o tolik liší? Každý výrobce i každá distribuční firma dodávají léky za jiných podmínek. Doplatek tedy může být rozdílný, i když si zákazník v jedné lékárně vyzvedává dvě krabičky od jednoho léku.

"Stane se, že ráno objednáám lék u jednoho distributora a odpoledne u druhého. Nakonec se lék prodává za různou cenu, i když došel do lékárny v jeden den," uvádí mluvčí České lékárnické komory Jan Horáček.

V řadě vyspělých států Evropy přitom není podobná doplatková turistika zapotřebí. Ve všech lékárnách se platí za léky na předpis stejně. Jednotnou cenu léků by přitom uvítali i mnozí čeští lékárníci.

"Dohadování o doplatku je často nedůstojné. Staví nás do pozice obchodníků. Lékárník je však především zdravotník. Například těžko může s lidmi komunikovat o dávkování léku nebo o jeho nežádoucích účincích, když je pacient zrovna rozladěný z toho, kolik musí doplatit," říká Horáček.

Pevné doplatky?

Jednotná výše doplatků na léky by v mnohém pomohla i lékařům. Od začátku února totiž platí vyhláška, podle níž musí seznámit pacienta se všemi alternativami léčby. Tedy i s tím, kolik případně bude doplácet.

"Ale tuto informaci dát nemohu, když nevím, kolik se platí v té které konkrétní lékárně," stýská si předseda Sdružení praktických lékařů Václav Šmatlák.

Pro zastánce čistě tržního přístupu je však myšlenka na pevně stanovené doplatky nepřijatelná. "To by bylo velmi nešťastné. Ceny léků by se pak stanovovaly podle těch nejhorších lékáren, které mají problém na trhu obstát. Byly by to tedy ceny nejvyšší," soudí ředitel Liberálního institutu Jiří Schwarz.

Naproti tomu lékárník Horáček namítá, že je dost možné, že by se právě díky pevné výši doplatky spíše snížily. Ani dnes přitom ceny léků nelze považovat za čistě tržní - například proto, že jejich maximální cenu stanovuje ministerstvo financí.

Ministerstvo zdravotnictví zase určuje, kolik z toho zaplatí pacientům pojišťovny. A omezená je i výše obchodní přírážky, o kterou se dělí distribuční firmy a lékárny.

Dejte mi něco levnějšího

Nikdo by se neměl stydět lékaři při předepisování léku říci, že zaplatit vyšší doplatek je pro něj problém. "Své pacienty znám většinou léta. Ze zkušenosti vím, pro koho je doplatek neúnosný, a tam se rovnou dohodneme na léku, který je plně hrazený pojišťovnou," vysvětluje Václav Šmatlák.

V každé lékové skupině by měl být alespoň jeden takový preparát. Tyto léky bývají většinou stejně účinné, ale je možné, že jejich užívání není tak pohodlné. "Musí se například brát třikrát denně, zatímco lék s doplatkem jen jednou," popisuje Václav Šmatlák a dodává: "Kdokoli se kdykoli může zeptat na veškeré alternativy předepisovaných léků. Rád vše vysvětlím."

Zároveň však upozorňuje, že nikdo nemůže očekávat, že praktičtí lékaři budou sami všechny své pacienty seznamovat se všemi možnostmi léčby. To by naprosto ochromilo provoz ordinací. Podle lékaře je v tomto bodě nová vyhláška poněkud nesmyslná, protože lékař by pak místo dvaceti pacientů stihl ošetřit třeba pouhé čtyři lidi za hodinu.

JAK UŠETŘIT PŘI VÝBĚRU LÉKU

• Zeptejte se lékaře na doplatek

Máte právo se zeptat lékaře, kolik budete doplácet. Měl by vám sdělit alespoň přibližnou výši doplatků. Pokud se vám zdá doplatek vysoký, řekněte to. Lékař tomu v naprosté většině případů může volbu léku přizpůsobit.

• Chtějte hrazený lék

V každé lékové skupině je alespoň jeden lék plně hrazený z veřejného pojištění. Bývá stejně účinný, ale jeho užívání může být méně pohodlné - bere se třeba častěji a podobně. Určitou výjimkou jsou jen léky na některé málo závažné nemoci nebo třeba hormonální antikoncepce.

• Nebojte se neoriginálních léků

Generika jsou, zjednodušeně řečeno, léky s méně slavnými jmény, ale stejně účinné jako jejich známé předlohy. Příkladem může být třeba dvojice aspirin a acylpyrin - oba léky proti bolestem a horečce obsahují kyselinu acetylsalicylovou. Ale zatímco aspirin je originální lék vyvinutý firmou Bayer, acylpyrin a další podobné léky vyrábějí ostatní výrobci poté, co vypršela původní patentová ochrana. Generické léky musí být podle zákona "v zásadě podobné" lékům originálním. V praxi to znamená, že jsou co do účinků v podstatě stejné. Bývají však výrazně levnější.

• V lékárně se zeptejte

Nestyďte se v lékárně před vyzvednutím léku zeptat, jak vysoký požaduje doplatek. Lékárníci jsou zvyklí i na to, že jim lidé kvůli tomu telefonují. Lékárník by vám měl říci, kolik byste případně dopláceli.

• Nemáte peníze? Hledejte pomoc na úřadě

Když z nějakého důvodu přece jen potřebujete léky s doplatkem pro vás neúnosně vysokým, může vám s financováním potřebných preparátů pomoci sociální odbor příslušného místního úřadu.

Zdroj: www.idnes.cz

